

Raoul Cagnani

Rok 1993 - rokiem narodzin nowoczesnej adwokatury

Palestra 34/11-12(395-396), 73-74

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RAOUL CAGNANI

Rok 1993 — rokiem narodzin nowoczesnej adwokatury *

Wielu adwokatów, szczególnie tych, którzy rozpoczynają swą karierę zawodową, zadaje sobie pytanie, w jakiej znajdą się sytuacji, gdy na początku roku 1993 kraje EWG utworzą jeden wielki, wspólny rynek.

Doświadczenie międzynarodowego organu, jakim jest Rada Zawodów Prawniczych Wspólnoty Europejskiej (Consiglio degli Ordini Forensi della Comunità Europea), może ułatwić odpowiedź na postawione powyżej pytanie.

W zjednoczonym rynku, którego rozległość, ze względu na liczbę ludności, będzie większa od rynku Stanów Zjednoczonych i Kanady razem wziętych, liczba przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych zmniejszy się. Zwiększą się natomiast ich rozmiary, na co wpłynęły stały wzrost konkurencji sprzyjającej koncentracji przedsiębiorstw oraz okoliczność, że przedsiębiorstwa te będą musiały działać na terenie europejskim, a stopniowo — również na całym świecie, starając się umocnić swoją pozycję wobec amerykańskich i japońskich spółek tego samego typu. W kontekście zjednoczonego rynku osoby prywatne będą coraz częściej przemieszczać się z jednego kraju do drugiego, a ich problemy rodzinne, majątkowe, podatkowe i spadkowe będą miały coraz więcej międzynarodowych implikacji.

W miarę upływu lat ustawy i inne regulacje prawne Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej będą stopniowo zmieniały i przez to samo zastępowały prawa narodowe.

Podstawową konsekwencją tej nowej sytuacji — z punktu widzenia zawodu praw-

nika — będzie fakt, że zarówno przedsiębiorstwa jak i osoby prywatne będą coraz częściej zwracały się do adwokatów o udzielenie sądowej lub pozasądowej pomocy prawnej na poziomie prawa europejskiego.

W tym stanie rzeczy, narzuca się pytanie, czy prawnicy i adwokaci krajów EWG będą mogli sprostać tym nowym wymaganiom w kompetentny sposób.

Negatywna odpowiedź na powyższe pytanie mogłaby mieć następujące konsekwencje:

- a) zawód prawnika mógłby zatracić swą dotychczasową rację bytu,
- b) zapotrzebowanie klientów na porady prawne odnoszące się do zagadnień zjednoczonego rynku mogłoby być zaspokojone przez adwokatów z krajów pozaeuropejskich oraz przez tych adwokatów z krajów EWG, którzy zdążyliby na czas zapoznać się ze zmianami związanymi z nową sytuacją,
- c) klienci — przedsiębiorstwa i osoby

prywatne — mogliby się znaleźć w sytuacji dość kłopotliwej,

- d) konkludując — zawód adwokata nie tylko straciłby swą rację bytu, ale mógłby również stanowić przeszkodę w postępie integracji europejskiej.

Jak zatem wygląda obecnie sytuacja zawodu adwokata na obszarze Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej?

Z wyjątkiem Wielkiej Brytanii i Holandii działalność zawodowa adwokata jest wykonywana w formie kancelarii indywidualnych. Adwokaci europejscy mają z reguły do pomocy jednego lub kilku aplikantów, których celem jest osiągnięcie tytułu potrzebnego do rozpoczęcia własnej praktyki zawodowej.

Wprawdzie nie istnieją dokładne dane statystyczne, które określają, jaki procent adwokatów pracuje w opisany wyżej sposób, jednakże wedle powszechnie panującej opinii można przyjąć, że działalność zawodowa ponad 90% adwokatów jest wykonywana w kancelariach indywidualnych.

Jest to przyczyną wielu niedogodności dla klientów. I tak:

- a) potencjał ekonomiczny i ograniczone rozmiary prywatnej kancelarii adwokackiej nie pozwalają — poza nielicznymi wyjątkami — na nowoczesne wyposażenie, które może zapewnić natychmiastową możliwość komunikowania się (poprzez telex czy telefax), szybką i dokładną dokumentację (dzięki technice *word processing*) oraz sprawne zarządzanie kancelarią dzięki komputerowi,
- b) obecnie, wobec licznych i częstych zmian ustawodawstwa, jest bardzo utrudniona orientacja w obowiązującym prawie. Dotyczy to zarówno doświadczonych adwokatów jak i młodych aplikantów,
- c) adwokat działający w pojedynkę nie jest w stanie opanować zmieniających się ciągle różnorodnych problemów prawnych, a ponadto jest on zmuszony do zawężania (jeśli chce pracować w sposób poważny i kompetentny) terenu swojej własnej działalności.

Można oczywiście podnosić, że działalność adwokata w małej kancelarii nadaje stosunkom między klientem a adwokatem bardziej osobisty charakter, gdy tymczasem wielka spółka ma charakter bezosobowy. Jednakże w obecnej sytuacji, która będzie się rozwijać wedle omówionych już poprzednio tendencji, konieczna jest zmiana tego nastawienia, ugruntowanego zresztą i przez samych klientów, według którego lepiej jest korzystać z usług indywidualnego adwokata niż jakiejś spółki, której struktura góruje nad jednostką.

Należałoby wreszcie zrozumieć, dlaczego stosunek osobisty między adwokatem a klientem powinien być poświęcony na rzecz bezosobowej wprawdzie pomocy prawnej, ale za to charakteryzującej się wysokimi kompetencjami, skutecznością i szybkością. Jedyne spółki adwokackie będą w stanie sprostać tym wszystkim wymaganiom.

Wszystko, co zostało tu powiedziane, nie oznacza oczywiście, że jedyną odpowiedzią na trudności, jakie przyniesie nowa rzeczywistość lat dziewięćdziesiątych, a w szczególności rok 1993, będzie utworzenie zawodowych spółek adwokackich, które zastąpią indywidualne kancelarie.

Powinno się zwrócić również uwagę na potrzebę reformy studiów uniwersyteckich, które mają — szczególnie we Włoszech — charakter głównie teoretyczny. Niezbędna będzie także poprawa sytuacji w zakresie nauczania języków obcych, a także prawa EWG, które jest traktowane zby: fakultatywnie na naszych wydziałach prawa. Adwokackie stowarzyszenia zawodowe powinny pracować w sposób jednolity i być stowarzyszone w ogólnonarodowej korporacji zawodowej. Umożliwi to adwokaaturze podjęcie niełatwych zadań, które stworzą dla niej nowe warunki zjednoczonego rynku europejskiego.

Z włoskiego tłumaczyła
EWA WOŁODKIEWICZ-JACYNA

* Artykuł opublikowano w „Rassegna Forense” nr 2/3 z 1989 r.